MEJDS. 2016 April; 6:270-274
Published online 2017 March 07. **Research Article**

The Effect of Group Training of Anger Control on Improving Communication Skills of Delinquent Girls in Tehran

Malihe Rezaei Mirqaed[1], Rouhollah Mousavi Nejad[2], Amirhossein Mokhtari[3], *Mahshid Rahravi[4], Faramarz Soltani[5]

Author Address
1. Graduate Student, Clinical Psychology, Allameh Tabatabaei University, Tehran, Iran;
2. Graduate Student of Educational Planning, Islamic Azad University of Roodehen, Iran;
3. Master of Science in Educational Management, University of Tehran, Tehran, Iran;
4. Master of Science in Clinical Psychology, Allameh Tabatabaei University, Tehran, Iran;
5. Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran.
***Corresponding Author Address:** Allameh Tabatabaei University, Tehran, Iran.
***E-mail:** maliherezaeimirghaed@yahoo.com

Received: 2014 August 30; **Accepted:** 2014 December 7

Abstract

Background and objective: Juvenile criminal justice system has seen that girls living in districts of residing juvenile offenders suffer especially from anger and aggression problems. These offenders have negative consequences in the community. The factors that can improve social skills and anger management are directly related to the improvement of human relations. The purpose of this study was to determine the effectiveness of communication skills training on improving anger control in delinquent girls.

Methods: This study is a quasi-experimental type with pre- test and post-test and control groups. The study sample consisted of all female offenders in Tehran in 1392 holding in juvenile correction centers. Because of the limitation of the study population, all of members were selected by census sampling method and were randomly divided into two groups, experiment group (30 patients) and control group (30 patient). The experimental group received eight sessions of anger management skills. The measurement tool was Queen dom's questionnaire of communication skills. The collected data were also analyzed by ANCOVA.

Results: The results of covariance analysis shows that the effect of group training of anger control on improving communication skills of delinquent girls is significant at 0.05 level ($P<0.001$).

Conclusion: The results of this study help authorities of correction centers to teach anger control program for juvenile female offenders to improve their communication skills particularly in their relations with the authorities and other delinquent.

Keywords: anger management, communication skills, delinquent girl.

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-10-30]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1395.6.0.7.8]

Copyright © 2016, MEJDS. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

مجله مطالعات ناتوانی ۱۳۹۵؛ (۶):۲۷۴-۲۷۰

انتشار برخط اسفندماه ۱۳۹۵ مقاله پژوهشی اصیل

اثربخشی آموزش گروهی مدیریت خشم بر بهبود مهارت‌های ارتباطی دختران بزهکار شهر تهران

ملیحه رضائی میرقائد[۱]، سیدروح‌الله موسوی‌نژاد[۲]، امیرحسین مختاری[۳]، مهشید رهروی[۴]، فرامرز سهرابی[۵]

توضیحات نویسندگان

۱. دانشجوی کارشناسی‌ارشد، روان‌شناسی بالینی، دانشگاه علامه‌طباطبایی، تهران، ایران؛

۲. کارشناس ارشدبرنامه ریزی آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی رودهن، ایران؛

۳. کارشناس ارشدمدیریت آموزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران؛

۴. کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه علامه‌طباطبایی، تهران، ایران ؛

۵. هیئت علمی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

*آدرس نویسندهٔ مسئول: دانشگاه علامه‌طباطبایی، تهران، ایران.

*رایانامه: maliherezaeimirghaed@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۸شهریورماه۱۳۹۳؛ **تاریخ پذیرش:** ۱۶آذرماه ۱۳۹۳

چکیده

زمینه و هدف: نظام عدالت کیفری نوجوانان شاهد آن بوده که دختران ساکن محل‌های نگهداری نوجوانان بزهکار، از مشکلات همبود فراوانی به‌خصوص خشم و پرخاشگری رنج می‌برند که بدین سبب، در آیندهٔ این نوجوانان، پیامدهای منفی فراوانی را خواهد داشت. مدیریت خشم می‌تواند با بهبود عواملی که به‌طور مستقیم با مهارت‌های اجتماعی مرتبط است، باعث بهبود روابط انسانی شود. هدف پژوهش حاضر، تعیین اثربخشی آموزش گروهی کنترل خشم بر بهبود مهارت‌های ارتباطی دختران بزهکار است.

روش‌بررسی: مطالعهٔ حاضر نیمه‌تجربی و از نوع پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه آزمایش و کنترل بود. جامعهٔ آماری پژوهش را تمامی دختران بزهکار شهر تهران تشکیل دادند که در سال ۱۳۹۲ در کانون اصلاح‌وتربیت نگهداری می‌شدند. به‌علت محدودبودن جامعهٔ مطالعه‌شده، همهٔ اعضا به‌روش سرشماری به‌عنوان نمونه انتخاب و به‌صورت تصادفی در دو گروه آزمایش (۳۰ نفر) و کنترل (۳۰ نفر) قرار گرفتند. افراد گروه آزمایش در هشت جلسه اصول مهارت‌های کنترل خشم را دریافت کردند. ابزار اندازه‌گیری این پژوهش شامل پرسشنامهٔ مهارت‌های ارتباطی کوئین‌دام بود. داده‌های جمع‌آوری‌شده ازطریق آزمون کوواریانس تجزیه‌وتحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج تحلیل کوواریانس نشان داد تأثیر آموزش گروهی کنترل خشم بر بهبود مهارت‌های ارتباطی دختران بزهکار در سطح ۰/۰۵ معنادار است ($p<۰/۰۰۱$).

نتیجه‌گیری: نتایج تحقیق این فرضیه را اثبات کرد که آموزش گروهی کنترل خشم بر بهبود مهارت‌های ارتباطی دختران بزهکار مؤثر است. نتایج این پژوهش می‌تواند به مسئولان مراکز اصلاح‌وتربیت کمک کند تا با آموزش گروهی کنترل خشم در برنامه‌های خود، علاوه‌بر کنترل خشم دختران بزهکار، مهارت‌های ارتباطی‌شان را نیز بهبودبخشیده و سبب بهترشدن روابط آنان با مسئولان و بزهکاران دیگر شود.

کلیدواژه‌ها: مدیریت خشم، مهارت‌های ارتباطی، دختران بزهکار.

حق انتشار محفوظ است © ۱۳۹۵، مجله مطالعات ناتوانی. این یک مقاله با دسترسی آزاد است که تحت مجوز اختیار_غیرتجاری ۴/۰ بین‌المللی (https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.fa) منتشر شده است که به شما اجازه می‌دهد که مواد منتشر شده در این مقاله را با شرط ارجاع مناسب به نسخهٔ اصلی، به‌طور غیرتجاری نسخه‌برداری و توزیع کنید.

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-10-30]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1395.6.0.7.8]

۱ مقدمه

امروزه در دنیایی زندگی می‌کنیم که ناگزیر از ارتباط و برخورد با دیگران هستیم. آنچه مسلم است هیچ‌کس قادر نیست بدون کمک و مساعدت و ارتباط با دیگران، نیازهای معمولی خود را برطرف سازد (۱). بدون ارتباط مؤثر و تعامل بین‌فردی، انسان نمی‌تواند به رشد مطلوب و شکوفایی شخصیت برسد. هرگونه محروم‌بودن از روابط مطلوب و منطقی با دیگران و درماندن از زندگی پویای اجتماعی، زمینهٔ اضطراب و افسردگی و عقب‌ماندگی فرهنگی را هموار می‌کند (۲). گروهی از متخصصان سلامت روانی در آمریکا با مطالعهٔ ۵۴۱ نوجوان ۱۳تا۱۸سالهٔ مجرم دریافتند: میزان مشکلات درونی‌سازی مانند افسردگی و شکایات جسمانی و مشکلات بیرونی‌سازی ازجمله پرخاشگری و بزهکاری، در این نوجوانان دو برابر سایر نوجوانان است (۳). نظام عدالت کیفری نوجوانان شاهد آن بوده که دختران ساکن محل‌های نگهداری نوجوانان بزهکار، از مشکلات همبود فراوانی رنج می‌برند که بدین‌سبب، در آیندهٔ این نوجوانان، پیامدهای منفی فراوانی را خواهد داشت (۴). پژوهش‌های پیشین بیان کرده است که در کودکان و نوجوانانی که در این مراکز نگهداری می‌شوند، سوءاستفاده، فوبیا، استفاده از مواد مخدر و مصرف افراطی از مشروبات الکلی، به‌چشم می‌خورد (۵).

تاریخچهٔ زندان و مقابله با جرائم نیز نشان‌داده روش‌های متکی بر تنبیه و مجازات، نه‌تنها نمی‌توانند از بروز و ارتکاب پرخاشگری و وقوع جرم جلوگیری کنند، بلکه درمواقعی نیز بر شدت و تعداد این مشکلات می‌افزایند (۶). مدیریت خشم می‌تواند با بهبود عواملی که به‌طور مستقیم با مهارت‌های اجتماعی مرتبط است، باعث بهبود روابط انسانی شود برای مثال لیندن فیلد در کتاب کنترل خشم راهکارهایی را در مواجهه با کنترل خشم بیان می‌کند که اکثر آن‌ها در رابطهٔ مستقیم با مهارت‌های ارتباطی هستند. وی در این رابطه از راهکارهای مواجهه با طغیان خشم را، کنترل زبان بدن، تأیید احساسات شخص مقابل، صحبت دربارهٔ احساس‌ها و ترس‌ها، گوش‌دادن و نشان‌دادن آن به‌طرف مقابل، گرفتن حالت صلح‌جویانه و ابراز نیازها و خواسته‌های خود با آرامش و جدیت و مصرانه، می‌داند (۷). برنامه‌های آموزش مدیریت خشم در پی نیاز جامعه برای کاهش پرخاشگری ناشی‌از خشم روبه‌رشد است. تا به‌امروز بیشتر برنامه‌های مدیریت خشم تحت ارزیابی قرار گرفتند. تحقیقات بیان می‌کند که این دوره‌ها مؤثرند (۸). در پژوهش‌های داخلی نیز نشان‌داده‌شده آموزش مدیریت خشم بر مهارت‌های خودنظم‌دهی و تعارض‌های والدـ نوجوان در دختران (۹) و بر کاهش پرخاشگری زندانیان مرد (۱۰) تأثیرگذار است.

چون خشم همیشه در بستری از ارتباطات انسانی اتفاق افتاده و هیجانی است که اجازهٔ تفکر صحیح را درلحظه از انسان می‌گیرد، ممکن است سبب تضعیف و در مواقعی از بین‌رفتن روابط شود؛ ازطرف‌دیگر تنهایی و انزوای انسان خشمگین به‌دلیل مخرب‌بودن این هیجان، زمینه‌ساز خطرهای بسیاری برای فرد و جامعه می‌شود. پژوهشگران معتقدند درصورتی‌که برنامهٔ آموزش کنترل خشم بتواند مهارت‌های ارتباطی را افزایش دهد، می‌توان بدون اعمال جبر و زور نیروی روانی خشم را درجهت سالم‌تری هدایت کرد. خشم هیجانی است که ازلحاظ اجتماعی برای دختران پذیرفته‌شده نیست و باعث طرد و ارتباط ناسالم و مضرشده و این خود می‌تواند عامل افزایش اعمال بزهکارانه در فرد بزهکار شود. باوجود اهمیت موضوع، پژوهشی در این زمینه روی دختران بزهکار انجام نشده است؛ بدین‌ترتیب، هدف از پژوهش حاضر بررسی اثربخشی آموزش گروهی کنترل خشم بر بهبود مهارت‌های ارتباطی دختران بزهکار است تا این پژوهش گام کوچکی درجهت کاهش مشکلات دختران بزهکاران باشد.

۲ روش بررسی

روش پژوهش حاضر نیمه‌تجربی از نوع پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه آزمایش و کنترل بود. جامعهٔ آماری این پژوهش، را تمامی دختران بزهکار شهر تهران تشکیل دادند که در سال ۱۳۹۲ در کانون اصلاح‌وتربیت نگهداری می‌شدند. به‌علت محدودبودن جامعهٔ مطالعه‌شده، همهٔ اعضا به‌روش سرشماری به‌عنوان نمونه انتخاب‌شده و به‌صورت تصادفی در دو گروه آزمایش (۳۰ نفر) و کنترل (۳۰ نفر) قرار گرفتند. ابزار پژوهش حاضر پرسشنامهٔ مهارت‌های ارتباطی کوئین‌دام بوده که در پیش‌آزمون و پس‌آزمون اجرا شد. به‌منظور تحلیل داده‌ها و کنترل اثر تفاوت‌های اولیهٔ آزمودنی‌ها در پیش‌آزمون از روش تحلیل کوواریانس استفاده شد.

پرسشنامهٔ مهارت‌های ارتباطی کوئین‌دام: این آزمون را کوئین‌دام درسال ۲۰۰۴ برای سنجش مهارت‌های ارتباطی بزرگسالان ابداع کرد و دارای ۲۴ عبارت (گویه) بوده که مهارت‌های ارتباطی را توصیف می‌کند. برای تکمیل آن پاسخگو باید هر گویه را خوانده و سپس میزان انطباق وضعیت فعلی خود را با محتوای آن در طیف لیکرتی پنج‌درجه‌ای از یک (هرگز) تا پنج (همیشه) مشخص کنند. حاصل جمع نمرات هر فرد درمجموع ۳۴ عبارت نمرهٔ کلی او را می‌دهد که مبین مهارت‌های ارتباطی آزمودنی است. دامنهٔ محتمل برای هر فرد بین ۳۴تا۱۷۰ خواهد بود. چاری و فداکار برای بررسی روایی سازهٔ آزمون مهارت‌های ارتباطی و نیز ساختار عاملی آن، از روش تحلیل عاملی استفاده کردند. آن‌ها در تحلیل خود پنج عامل گوش‌دادن، توانایی دریافت و ارسال پیام، بینش درقبال فرایند ارتباط، تنظیم عاطفی و ارتباط توأم با قاطعیت را استخراج کردند. به‌علاوه، پایایی این پرسشنامه از روش همسانی درونی ۰/۶۹ گزارش‌شده که حاکی‌از همسانی پذیرفتنی این آزمون است (۱۱).

خلاصهٔ شیوهٔ اجرا: ابتدا از هر دو گروه آزمایش و کنترل پیش‌آزمون گرفته شد. پس از آن برنامهٔ آموزش مهارت‌های کنترل خشم برای گروه آزمایش، درطول یک‌ماه و در هشت جلسهٔ ۹۰دقیقه‌ای و دو جلسه در هفته اجرا شد. هیچ مداخله‌ای برای گروه کنترل صورت نگرفت. برنامهٔ جلسات آموزش براساس اصول مشترک آموزش مهارت‌های کنترل خشم موتابی ۱۳۸۳ و برنامهٔ آموزشی اونیل (۱۲) و مهارت‌های زندگی جانسون انجام شد (۱۳). بعد از اجرای مداخله بر گروه آزمایش، در هر دو گروه پس‌آزمون اجرا شد. لازم به‌ذکر است که از تمام آزمودنی‌های گروه آزمایش و گروه کنترل قبل از انجام پژوهش رضایت آگاهانه گرفته و پس از اتمام پژوهش آزمودنی‌ها از نتایج پژوهش آگاه شدند.

رئوس محتوا و برنامهٔ آموزش به‌شرح زیر بود:

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-10-30]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1395.6.0.7.8]

شرح جلسات گروهی کنترل خشم

جلسهٔ اول	آشنایی اعضای گروه با رهبر گروه و معرفی برنامهٔ درمان و وضع قرارداد.
جلسهٔ دوم	ارزیابی جلسهٔ قبل و بررسی مفهوم خشم و پرخاشگری و تفاوت خشم و پرخاشگری
جلسهٔ سوم	ارزیابی جلسهٔ قبل و بررسی اثرات خشم بر جسم و تشخیص زودهنگام خشم
جلسهٔ چهارم	ارزیابی جلسهٔ قبل و آرام‌سازی خویشتن
جلسهٔ پنجم	ارزیابی جلسهٔ قبل و تغییر خودگویی‌های منفی استفاده از خودآموزی کلامی
جلسهٔ ششم	ارزیابی جلسهٔ قبل و تغییر خودگویی‌های منفی استفاده از خودآموزی کلامی
جلسهٔ هفتم	ارزیابی جلسهٔ قبل و آموزش حل مسئله
جلسهٔ هشتم	ارزیابی جلسهٔ قبل و ارزیابی برنامه و رفع ابهامات و اجرای پس‌آزمون

۳ یافته‌ها

مهارت‌های ارتباطی دختران بزهکار، در جدول زیر آمده است.

تحلیل توصیفی تأثیر آموزش مهارت کنترل خشم بر بهبود

جدول ۱. آماره‌های توصیفی نمرات پیش‌آزمون‌پس‌آزمون مهارت کنترل خشم به‌تفکیک گروه آزمایش و کنترل

		تعداد	میانگین	انحراف معیار
کنترل	پیش‌آزمون	۳۰	۹۸/۰۵	۴۷/۹۶
	پس‌آزمون	۳۰	۹۶/۵۹	۳۹/۳۴
آزمایش	پیش‌آزمون	۳۰	۹۲/۹۲	۳۸/۹۱
	پس‌آزمون	۳۰	۱۰۴/۱۵	۵۰/۰۰

جدول بالا نشان می‌دهد که در میانگین دو گروه آزمایش و کنترل پس از اجرای مداخله، در پس‌آزمون تفاوت ایجاد شده است. به‌منظور بررسی معناداری این تفاوت‌ها از تحلیل کوواریانس استفاده شد. نتایج تحلیل آزمون لوین مشخص کرد نمرهٔ هر فرد در متغیر همراه و وابسته، مستقل از نمره‌های آزمودنی‌های دیگر بوده و فرض استقلال مشاهدات برقرار است (p=۰/۰۷).

جدول ۲. تحلیل کوواریانس

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار F	سطح معناداری	اندازهٔ اثر Eta
همپراش	۷۱۴۲۹/۴۹۳	۱	۷۱۴۲۹/۴۹۳	۲۹۷/۷۴۹	۰/۰۰۱	۰/۸۳۹
عمل آزمایشی	۲۷۶۷/۳۳۶	۱	۲۷۶۷/۳۳۶	۱۱/۵۳۵	۰/۰۰۱	۰/۱۶۸
خطا	۱۳۶۷۴/۲۲۴	۵۷	۲۳۹/۸۹۹			

باتوجه به جدول بالا متغیرهای مداخله‌گر به‌عنوان متغیر هم‌پراش تأثیر معناداری در رابطهٔ بین متغیر مستقل و وابسته دارند (p=۰/۰۰۱). تحلیل کوواریانس این اثر را حذف‌کرده و مشخص می‌کند میزان تأثیر متغیر مستقل (آموزش مهارت‌های کنترل خشم) بر متغیر وابسته (مهارت‌های ارتباطی) در سطح ۰/۰۵ معنادار است (p=۰/۰۰۱). مقدار ضریب اتا نیز نشان می‌دهد ۱۶/۸ درصد از تغییرات در متغیر پاسخ (بهبود مهارت ارتباطی) از متغیر مستقل یعنی مهارت کنترل خشم میسر شده است.

۴ بحث

همان‌طورکه نتایج نشان می‌دهد آموزش گروهی کنترل خشم به‌گونه‌ای معنادار بر بهبود مهارت‌های ارتباطی دختران بزهکار مؤثر بود. پژوهش حاضر با نتایج تحقیق نویدی مبنی‌بر تأثیر آموزش مدیریت خشم بر مهارت‌های سازگاری، مصائبی مبنی‌بر تأثیر آموزش مهارت‌های کنترل خشم بر سازگاری اجتماعی، فرج‌زاده و همکاران مبنی‌بر تأثیر آموزش گروهی کنترل خشم بر تغییر پرخاشگری و کفایت اجتماعی نوجوانان بی‌سرپرست، کلتلر مبنی‌بر تأثیر آموزش گروهی کنترل خشم بر مهارت‌های اجتماعی نوجوانان، توماس مبنی‌بر تأثیر آموزش کنترل خشم بر کاهش مشکلات بین‌فردی، مهریزی و طهماسبیان و خوش‌کنش مبنی‌بر تأثیر آموزش مدیریت خشم بر مهارت‌های خودنظم‌دهی خشم و تعارض‌های والد–نوجوان دختران دورهٔ راهنمایی، نعمتی مبنی‌بر اثربخشی آموزش مهارت‌های کنترل خشم در کاهش پرخاشگری زندانیان مرد و شکوهی یکتا و اکبری و شاه‌محمدی مبنی‌بر اثربخشی آموزش مدیریت خشم و حل مسئله بر سلامت روان و سبک‌های تربیتی مربیان پیش‌دبستانی هم‌خوان است (۹، ۱۰، ۱۲، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸)؛ بنابراین باتوجه به نتایج پژوهش حاضر و پژوهش‌های هم‌خوان، برنامهٔ آموزشی مدیریت خشم، مداخله‌ای مؤثر به‌شمار می‌آید.

در تبیین این یافته که آموزش گروهی کنترل خشم موجب بهبود مهارت‌های ارتباطی در دختران بزهکار شده، می‌توان گفت آموزش

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-10-30]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1395.6.0.7.8]

مهارت‌های کنترل خشم در افراد، توانمندی‌های روانی و اجتماعی ایجاد کرده که در بهبود مهارت‌های ارتباطی مؤثر است .بررسی‌ها نشان دادند خشم مهارنشده ارتباط‌های بین‌فردی را با خطر جدی روبه‌رو ساخته و می‌تواند افراد را از کارکرد بهینه باز دارد؛ ازاین‌رو مداخله‌های کنترل خشم، بر کاهش شدت و طول دوره و فراوانی بیان خشم همراه با کمک به بروز پاسخ‌های سازگارانه به مسائل میان‌فردی، تأکید دارند. باتوجه به روابط متقابلی که بین متغیرهای خشم و کیفیت ارتباطات بین‌فردی دیده می‌شود، از آموزش کنترل خشم می‌توان به‌عنوان تدبیری برای بهبود مهارت‌های ارتباطی بهره گرفت (۱۹).

آموزش مدیریت خشم نوعی رویکرد رفتاردرمانی شناختی با هدف ایجاد تغییر در شناخت و رفتار افراد بوده و مؤلفه‌های تأثیرگذار در روابط بین فردی را در برمی‌گیرد. تأکید همهٔ مداخلات مدیریت خشم بر تعدیل شدت و طول مدت و فراوانی بیان خشم و افزایش پاسخ‌های غیرپرخاشگرانه در روابط میان‌فردی است. به اعتقاد آلیس در سال ۲۰۰۳ عواقب خشم می‌تواند شامل تخریب روابط میان‌فردی و همچنین تخریب روابط در محیط‌های کاری و شغلی شود. تجربهٔ خشم ناسالم تحت‌تأثیر عوامل شناختی قرار می‌گیرد که دربرگیرندهٔ این نکات است: باور نادرست به‌وجود بی‌عدالتی، گرایش به سرزنش عوامل ایجادکنندهٔ مشکل به‌جای حل مشکل، استفاده از اصل متوقعانه برای ارزیابی رفتار دیگران و تمایل به سرزنش و زدن برچسب‌های منفی و غیرانسانی و توهین‌آمیز به افرادی که متخلف تلقی می‌شوند که ازطریق این برنامهٔ آموزشی این گزینه‌ها اصلاح می‌شود؛ همچنین پلیتری معتقد است فرد در تنظیم هیجانات، با به‌دست‌آوردن توانایی بازنگری و بازسازی شدت و جهت هیجان در خود و دیگران، به‌تعدیل و مهار هیجانات منفی به‌صورت درونی و تغییر جهت آن‌ها به سمت سازش‌یافتگی می‌پردازد (۲۰).

۵ نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که اگر افراد از برنامهٔ آموزش مهارت‌های زندگی برخوردار شوند، به‌دلیل یادگیری کنترل خشم که بخشی از برنامهٔ آموزش مهارت‌های زندگی بوده، مهارت‌های بین‌فردی و ارتباطی نیز در آن‌ها رشد می‌کند. به مسئولان مراکز اصلاح‌وتربیت پیشنهاد می‌شود آموزش مهارت‌های زندگی ازجمله مهارت کنترل خشم را در رأس برنامه‌های خود در بازپروری و حل مشکلات مددجویان قرار دهند.

۶ تشکروقدردانی

در پایان لازم می‌دانیم از همکاری صمیمانهٔ کانون اصلاح‌وتربیت شهر تهران و همهٔ کارکنان آن، مراتب تشکر را به‌جای آوریم.

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-10-30]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1395.6.0.7.8]

References

1. Fathi M. Effective communication skills. 2nd Ed. Tehran: Shahidi poor publications; 2006. [Persian]
2. Bolton RB. Psychology of human communications. Sohrabi H, Hayat Roshanaei A.(Persian Translators). Tehran: Roshd Publications;2006.
3. O'Connor FW, Lovell D, Brown L. Implementing residential treatment for prison inmates with mental illness. Arch Psychiatr Nurs. 2002;16(5):232–238.
4. Leve, L. D., Chamberlin, P.(2005). Girls in the juvenile justice system: risk factors and clinical implications. NJ: Lawrence Erlbaum.
5. Teplin LA, Elkington KS, McClelland GM, Abram KM, Mericle AA, Washburn JJ. Major mental disorders, substance use disorders, comorbidity, and HIV-AIDS risk behaviors in juvenile detainees. Psychiatr Serv. 2005;56(7):823–828.
6. Seif Zadeh M. Relationship between aggression and marital satisfaction in patients with thalassemia Kollachai city. [Thesis]. Rasht Payam Noor University; 2007.[Persian]
7. Lindel Field G. Controlling Anger. Shamsipoor H.(Persian Translator). First Ed. Tehran: Javaneh Roshd Publications;2010.
8. Deffenbacher JL, Oetting ER, DiGiuseppe RA. Principles of empirically supported interventions applied to anger management. Couns Psychol. 2002;30(2):262–280.
9. Mehrizi M, Tahmasebian K, Khoshkonesh A. The impact of anger management skills training on self-regulation and conflict in parent-adolescent girl's school in Tehran. Jouranal of Family Research.2009; 33:393-404. [Persian]
10. Nemati N. Effectiveness of anger management skills training on aggression in male inmates. Journal of rehabilitation. 2009;86: 48-54. [Persian]
11. Hossein charii M, Fadakar M. The effect of university on communication skills bossed on comparison of student & knowledge-student. Address Behavior Research Journal. 2005;12(15): 21-32. [Persian]
12. Navidi A. The impact of anger management anger on self-regulation skills, adapdation & general health boy's high school in Tehran. [PhD Thesis]. [Tehran]: Allameh Tabatabai University; 2006. [Persian]
13. Dortaj F, Masaebi A, Asadzadeh H. The effectiveness of anger management training on aggression & social adjustment of student-boys 12- 15 years old. Journal of Application psychology. 2009; 4(12): 62-72. [Persian]
14. Masaebi A. The effectiveness anger management skills training on aggression & social adjustment of student-boys 12- 15 years old. [Master Thesis in educational psychology]. [Tehran]: Allameh Tabatabai University; 2008. [Persian]
15. Faraj Zadeh R, Poor Shahriari M, Rezaeian H, Ahangar Nazabi A. Effect of anger management skills training on changing aggression & social competence orphaned boy's dormitories welfare city of Tabriz. Journal of Modern Psychology. 2012;8(3): 51-66. [Persian]
16. Thomas SP. Teaching healthy anger management. Perspect Psychiatr Care. 2001;37(2):41–48.
17. Ellis A. How to live with–and without–anger. Reader's Digest Press; 1977.
18. Shokoohi Yekta M, Akbari Zardkhaneh S, Shah Mohammadi Kh. Effectiveness anger management skills training & problem solving on mental health & educational styles of pre-school teachers. Journal of school psychology. 2013;2(4): 98-117. [Persian]
19. Rezaei Mirghaed M. Anger management skills training on improving communication skills of delinquent girls. [Master thesis]. [Tehran]: Allameh Tabatabai University; 2013. [Persian]
20. Pellitteri J. The relationship between emotional intelligence and ego defense mechanisms. J Psychol. 2002;136(2):182–194.

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-10-30]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1395.6.0.7.8]